

УДК 82.09:[398.21(=161.2)-051:94(477.83/.86)"18"]

Нерозгадана постать: “Ігнатій з Никлович” на тлі народознавчого і суспільного життя Галичини (середина ХІХ ст.)

Віра БіЛОУС

Кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник відділу етнології сучасності
Інституту народознавства НАН України
79000, Львів, проспект Свободи, 15
e-mail: inst@ethnolog.lviv.ua

Уже понад півтора століття дослідники послугуються однією з перших виданих збірок українських народних казок “Ігнатія з Никлович”. Проте й сьогодні про постать автора знаємо небагато. У статті на основі архівних і опублікованих джерел відтворено основні біографічні віхи збирача; встановлено його оточення, напрямки народознавчої і громадської праці та її спонукальні чинники у національно-політичному житті Галичини середини ХІХ ст. Локалізовано територію записів фольклорної прози “Ігнатія з Никлович”. У висновках зазначено, що народознавча праця цього автора у період науково-суспільної стагнації була наслідком патріотичних гасел, які поодинокі, але палко популяризували на сторінках періодики та в гімназіях сучасники “Руської трійці” й “весни народів” 1848 р. (А. Могильницький, М. Полянський, М. Кобринський та ін.).

Ключові слова: народні казки, пісенний фольклор, словники, українське народознавство, “Ігнатій з Никлович”.

На всі чотири боки виспана Русь не давала себе заколисати на сон песимістичними мелодіями.

С. Чарнецький

У 1861 р. у львівській друкарні М. Поремби на кошти адвоката Якова Савчинського вийшла книжка “Казки. Зібрав Ігнатій з Никлович”. Вона містить 26 автентичних текстів, які автор розцінював як високохудожні пам’ятки (“окраси ним не треба”) та багатий лексичний фонд. Вони повинні перекопати талановиту молодь “необзиратися по чужинах за тим, що би могла під курною стріхою ... із хісною для молоденької нашої пісменності найти” [33, с. І]. Тобто в час гострих дискусій (середина ХІХ ст.) про шляхи формування літературної мови – на основі “всеруської” церковнослов’янської, російської та народної мов – “Ігнатій з Никлович” підтримував останній напрям.

Поміж тим, у казковому епосі бачив відголоски давньої слов’янської міфології та зв’язок із віруваннями народів Індії (міфологічна теорія). Є поклики на дослідження давньослов’янської релігії А. Петрушевича, сюжетні порівняння із записами казок (очевидно лемківських) польського письменника К. Туровського (1813–1874 рр.), що свідчить про опрацювання відповідної літератури. Водночас автор готував збірник як популярне видання для дітей, тому не вдавався до розлогих розмислів, тексти подав довільно, без указівок території побутування. Більшість творів належить до героїко-фантастичної групи сюжетів загальноукраїнського та міжнародного казко-

вого репертуару, є і дотепні розповіді про тварин. Трапляється чимало діалектизмів і реалій місцевого побуту (кошарка для принцеси-жаби, кошарня та ін.).

Щоб усвідомити, наскільки цінним був збірник, згадаймо, що на той час було здійснено в царині збору й публікації прозового фольклору в Україні.

Якщо в європейських країнах розпочато серійне видання народної казкової творчості, то дослідники уярмленої різними державами України могли публікувати лише окремі її зразки в літературних альманахах чи часописах. У ґрунтовній історіографії казкознавства літературознавця С. Савченка [56, с. 179–184] згадано записи І. Срезневського, М. Костомарова, Я. Головацького, П. Куліша, Д. Мордовця. Поодинокі пам'ятки друкували в “Зорі Галицькій”, “Віснику для австрійських русинів”, “Зорі галицькій яко альбум” – це були, переважно, їх літературні обробки.

Далі С. Савченко зазначив: “Казки, все ж, починають виходити і окремими збірниками. Так, у 1861 р. в Галичині був виданий збірник Ігнатія з Никлович” [56, с. 188]. Отже, ця книга була найранішим окремим виданням казок не лише в західному регіоні, а й в Україні в цілому. Вона на вісім років випередила знамените зібрання “Народные южнорусские сказки” фольклориста та письменника І. Білика-Рудченка, яке в деяких посібниках означається як “перше цілісне видання української казкової прози” [40, с. 480].

Звичайно, популярний збірник галичанина уступає науково опрацьованому двотомнику київського колеги. Проте його студіювали корифеї української фольклористики. М. Драгоманов уважав ці казкові зразки особливо важливими “як проміжні між українсько-малоруськими і західноєвропейськими і румунськими” [30, с. XV]. Щоб удоступнити для широкої наукової спільноти, він увів їх до антології “Малорусские народные предания и рассказы” (К., 1876). Вони ж викликали дискусію між М. Драгомановим і професором Петербурзького університету О. Веселовським [24, с. 167–169]. Факти “Ігнатія з Никлович” залучали до змістових зіставлень І. Франко, М. Грушевський, фінський учений А. Арне (через книгу Драгоманова) [16, с. 108], укладач першого академічного видання “Казки про тварин” І. Березовський (К., 1979), автори “Сравнительного указателя сюжетов. Восточнославянская сказка” (Ленінград, 1979). Сучасні учені Р. Кирчів, В. Сокіл, Л. Мушкетик констатували першість “Ігнатія з Никлович” у публікації розповідей про розбійника Медея та короля Матяша [35, с. 311; 57, с. 91–92; 44, с. 704]. Книга прислужилася і діячам інших гуманітарних ділянок: педагог О. Партицький включив її казки до “Рускої читанки для низших клас” (Львів, 1871, ч. 2), а О. Потебня знайшов там ілюстративний текстовий матеріал для праці “Из записок по русской грамматике” (Москва, 1877, т. 4, вип. 2).

Більшість учених згадують автора збірника лише під псевдонімом. Окрім прізвища, півтора століття таємницею оповита постать цього трударя: до якої професійної верстви належав, де жив і працював, яке коло його знайомих, що спонукало рятувати від забуття народні твори, зрештою, територія їх запису.

Водночас прізвище “Ігнатія з Никлович” було відомим його сучасникам. Так, часопис “Слово” (1861 р., редактор Б. Дідицький) інформував: “Вийшли... “Казки, зібрав Ігнатій Карпинський”. Казки ті походять от народа нашого з-над жерел Дністра” [41]. Розшифрували псевдонім видавець народовецького тижневика “Вечерниці”, письменник Ф. Заревич, який надрукував два його записи колядок [36], а також – О. Партицький (лист до історика О. Барвінського) [58, с. 72]. Цікаво, що згадав І. Карпинського як збирача казок із Самбірського округу навіть О. Кольберг (історіографічний огляд до 1-го тому “Покуття”).

Наприкінці ХІХ ст. на скупі відомості зі “Слова” та “Вечерниць” натрапив львівський бібліограф І. Левицький та зібрав їх у фасцикул “Гнат Карпинський” для майбутнього біографічного словника [9]. Ці архівні виписки, своєю чергою, стали джерелом для “Словника псевдонімів та криптонімів” О. Дея. (К., 1969). Цим і обмежується опублікована інформація про ентузіаста на полі фольклористики.

Пошукові стежини. Ігнатій з Никлович – села Самбірського району Львівської області. Тут він народився? Чи працював? Чи не звідти походять його записи? Але у “Слові” зазначено, що казки зібрані “от народа нашого з-над жерел Дністра”. Никловичі розташовані на берегах річки, але Вишеньки (притока Вишні, басейн Вісли), і до Дністра звідти далеко.

Щодо соціального статусу Г.Карпинського, то відомо, що до 60-х рр. XIX ст. серед подвижників західноукраїнського народознавства домінували представники духовенства – діячі “Руської трійці” та численне гроно їх послідовників, етнографіа-матори 50-х рр. – С. Витвицький, О. Павлович, А. Петрушевич тощо. Тому дані про Г. Карпинського, швидше за все, можуть бути в церковних шематизмах.

І справді, ці документи, які звів у загальні єпархіальні довідники мистецтвознавець Д. Блажейовський, засвідчують, що у Никловичах був священник Карпинський. Правда, не Гнат, а Михайло. Він народився в 1806 р., у 1833 р. отримав посвяту в духовний стан та посади в Никловичах: спершу, адміністратора церкви, а з 1837 до 1844 рр. – священника. Що більше, наступною парохією, де правив до кінця життя (1876 р.) було село Головецько Долішне (тепер Головецько Старосамбірського району) [69, р. 177, 351, 691]. А воно якраз розкинулося на берегах Дністра, що збігається з топографічними орієнтирами території записів Карпинського, які подала редакція “Слова”.

Одночасно за допомогою “Австро-угорської бібліографії” І. Левицького вдалося виявити у “Зорі Галицькій” за 1855 і 1856 рр. публікації Карпинського казок “Кроль Матіяш” та “Коржкурій Попелюх” [34; 37] (увійшли до збірника 1861 р.). І ось стосовно першої оповіді автор назвав Головецько як місце її фіксації: “Є она [казка. – В. Б.] дуже цікава, і аби не зтерти барв єї природних, подаю цілу впрост, як єї од селянина в Головецьку зачул єм” [34] [курсив наш. – В. Б.].

Тож, окрім факти узгоджуються. Не збігаються хіба що імена збирача (Гнат) і священника (Михайло). Можливо, Гнат – це син Михайла, який народився в Никловичах, а потім переїхав разом із батьками в Головецько?

У Центральному державному історичному архіві збереглися метричні книги народжень із Никлович. Проте працівники сховища пообіцяли їх видати через місяців два, оскільки вони у службовому користуванні.

Тим часом ще раз зіставила дані шематизмів про Михайла Карпинського. Його ординували в 1833 р. – значить, освіту здобував приблизно в 1828 – 1832 рр. Якщо це була Львівська семінарія, то навчався із діячами “Руської трійці”.

Дійсно, в архівному фонді цього закладу є анкетні дані про випускника 1832 р., уродженця Перемишля Михайла Карпинського [15, арк. 7, 8, 32]. Можливо, він належав до десятка тих, які, відчувши потужний народознавчий імпульс Маркіянового гуртка, продовжили його справу на місцях своєї праці?

У цьому контексті цікавим видався ще й такий факт. Однокурником М. Карпинського був зачинатель віршованої байки в Галичині Григорій Савчинський (1804–1888), який був дядьком правника Якова Савчинського [62, с. 9–29], коштом якого було видано книгу М. Карпинського.

Тобто низка даних орієнтує до думки, що, можливо, редактори “Слова”, які єдині вказали, окрім прізвища *Карпинський*, ще й ім’я – *Ігнатій*, помилялися. І збирачем казок у Головецькому та його довіклі був насправді місцевий священник Михайло Карпинський (1806–1876), який під псевдонімом “Ігнатій з Никлович” приховав і прізвище, і справжнє ім’я. Подібно як, наприклад, Сидір Воробкевич підписувався “Іван з-під Кіцманя”, Василь Ільницький – “Денис з Покуття” тощо.

Про М. Карпинського є згадки у діловодстві львівської семінарії, що опублікував К. Студинський. У роки безжурної юності він був норвисті вдачі та зі всіма властивими цьому вікові чеснотами і прогріхами. Так, прізвище майбутнього духовного наставника зафіксовано в різних списках порушників – то він обурювався казенним харчем, то в карти грав... [60, с. L, LXXX].

Проте молодеча безтурботність незворотно розбивалась об гострі пороги самотійної життєвої ріки. У 1847–1848 рр. парохом доводилося чи не щодня відкривати книгу смертей жителів Головецького. На 6-ти аркушах, зверху до низу стоїть лиховісний запис “epidemia”. Вона скосила понад 150 односельців [13, арк. 8-9 зв. та ін.], тобто кожного десятого. Та коли пошесть відступила, першою справою тих, хто вижив, було відкриття парафіяльної школи. В освітніх шематизмах вона згадується в 1851–1852, 1859 рр., а учителювали в ній дяк і священник [68: 1851, с. 24; 1852; с. 29; 1859, с. 21].

Душпастир М. Карпинський дбав і про належний стан каплиці Страждальної Богородиці (XVII ст.). У 1855 р. до неї добудовано дерев'яний бабінець [56, с. 207–208]. Із нарисів уродженця села, письменника Василя Головецького, довідуємося про чудодійні властивості цієї святині: молитви в ній десятиліттями зцілювали паломників зі всієї округи [27]. Вона простояла до 70-х рр. ХХ ст. – тоді згоріла, проте в 1989 р. її реставрувала сільська громада. У Головецькому в М. Карпинського народилися дочки Антоніна, Констанція, Марія, Елеонора та син Іван.

Зібравши цей матеріал, я планувала взятися за написання статті. І тут неочікувано натрапила на розвідку 1912 р. поета та режисера С. Чарнецького (1881–1944) про культурне товариство, альма-матір професійного галицького театру “Руську бесіду”. У ній автор подав список (зі збереженого протоколу) учасників його установчих зборів (1861 р.) та власні відшукані відомості про кожного з них. І в цьому переліку є... *Гнат Карпинський*. А поруч – “скінч[ений – В. Б.]. *правник*, видавець байок, Ігнатій з Никлович” [66]. На це джерело вивела новочасна стаття про цю ж інституцію львовознавця Ігоря Мельника в інтернет-виданні “Zbruc” [43].

Ну як же ж Гнат ?? І як – правник ? То хто ж такий “Ігнатій з Никлович”? Із ким спілкувався, під чий впливом формувалися його світогляд та зацікавлення, де працював і т. ін.

Словом – спроба друга.

Значить, таки був *Гнат Карпинський*. І тут згадала про відтерміноване замовлення метрик із Никлович! Вони, напевно, уже давно “повернулися із службового користування” і доступні для читачів.

Нарешті гортаю довгоочікувані реєстрові журнали, які в дерев'яній односторонній церкві Успення Пресвятої Богородиці села Никловичі вів з 1833 р. щойно ординований Михайло Карпинський. Сумлінно заповнені формулярні графи, під лінійку виокремлено кожен акт. Дотик епохи, коли в діловодстві Європи ще панувала універсальна в середньовіччя латина. Нею увічнено дати, імена народжених, прізвища батьків і тих, хто тримав до Хреста.

Так, у священника Михайла Карпинського був син Гнат. Первісток. Рукою батька задокументовано, що він народився 1 січня 1836 р. за старим стилем, значить за новим – 14 січня [14, арк. 18 (зв.)]. Коли дійшла до цього запису, на календарі було 15 січня 2015 року. Розпочав ходу 180 рік від дня народження Гната Карпинського. Далі збір біографічних відомостей відбувався значно швидше. Часом предметні відомості наче самі йшли до рук.

Якщо Г. Карпинський був правником, то, можливо, студював цю науку у Львівському університеті. У Державному архіві Львівської області збереглися свідоцтва студентів 50-х рр. ХІХ ст. про закінчення цього факультету. Це три важенні томи-фоліанти, де справи переплетені за алфавітом. В одній із них – акуратно підшитий документ на ім'я Гната Карпинського. Він засвідчує його навчання протягом 1854–1858 рр. [2, арк. 200–201]. Тут же вказано, що середню освіту здобував у Самбірській гімназії. Її матеріали також дійшли до нас. Г. Карпинський згадується у книгах успішності від 1847 до 1854 рр. [5, арк. 11 (зв.); 7, арк.8 (зв.)].

У час суспільно-політичного “антракту”. Як бачимо, юність фольклориста припала на помежів'я історичних періодів. На зміну революції 1848-го, реальній

перспективі української автономії прийшов десятилітній реванш абсолютизму, розчарування у своїх і чужих можливостях, стагнація громадських змагань. Заразом суспільство все тугіше обгортала русофільська пелена. Сучасні історики всупереч усталеній повній негациї цієї течії вказують і на такі її наслідки як стримання полонізації, розбудова наукової періодики тощо [19; 61]. Сьогодні, натрапляючи на ідеологему “общерусский мир” у першому ж українському “мас-медіа” – “Зорі Галицькій”, таки важко зберегти наукову безсторонність.

Саме у такий інертний і похмурий період, “час майже повної пустині на полі етнографічних пошукувань” (І. Франко), з’являється перша публікація народних казок Г. Карпинського (1855 р.). Тоді він був студентом першого курсу Львівського університету. Отже, зацікавлення, а також національно-громадянська позиція формувалися ще у Самбірській гімназії.

Хто ж були там педагогами, які їхні суспільно-політичні переконання? Відповідь є у статті М. Возняка “3 заходів щодо рущини в Самбірській гімназії в 1849 і 1850 рр.”, що побудована на листуванні її викладачів із катехитом Перемишльської гімназії, драматургом Юстином Желехівським [25].

Тут викладало троє діячів, які вписали своє ім’я в історію національно-культурного життя галичан, а саме: учитель української мови Михайло Полянський (1827-1903) – згодом найплідніший автор українських підручників, перекладач п’єс для галицьких театрів [20]; катехит Іван Коростенський – засновник грошових освітніх фондів для селян і перший літописець каплиці та чудодійної ікони в селі Грушеві на Дрогобиччині [22; 29]; катехит Павло Ясеницький – дієвий посол у Галицькому Сеймі 1877-1882 рр. [67, с. 194]. До речі, він був поважаним учителем письменника А. Чайківського: той навіть увіковічнив його образ в оповіданні “Четверта заповідь” [65, с. 261-262].

Наставники завдяки захопливій лектурі та зичливості гуртували навколо себе гімназистів, піднімали престиж української мови. Нею охоче спілкувалися навіть польські та німецькі учні (обов’язково вивчали її у гімназіях Східної Галичини згідно з післяреволюційним законодавством). Сміливіше лунала там і народна пісня – під час урочистостей, прощань із улюбленими вчителями тощо. Що більше, М. Полянський чи не вперше в освітянській практиці намагався ввести усну народну творчість як навчальний предмет. За основу викладів узяв працю М. Костомарова “Об историческом значении русской народной поэзии” (Харків, 1843) [25, с. 223].

Оживлена національна самоповага спонукала молодь до її захисту. Так, у 1849 р. вони добилися звільнення польських викладачів, від яких зазнавали утисків [11; 22, с. 219]. У 1850 р. однокласник Г. Карпинського 14-річний О. Лапчинський, згідно з архівними даними, вимагав викладання українською мовою релігії [6, арк. 37; 12]. Відомо, що непокірним учнем цього закладу був і знаний оборонець народної мови Ф. Заревич. Його і декілька “руських” вихованців відрахували з випускного (8-го) класу за бунт проти зневажливого ставлення польських гімназистів. Це був 1854 рік [54 с. 281]. Тобто, Г. Карпинський і редактор “Вечерниць”, який надрукував його колядки, навчалися в одному потоці.

Водночас атмосфера в гімназії була неоднозначною. Маю на увазі учителя Є. Герасимовича та його популяризацію серед вихованців творів галицьких письменників, що писали язичієм. Їх він отримував від Я. Головацького, якому для чогось подавав списки “обраних” адресатів. В одному листі-звіті є згадка і про Г. Карпинського – йому вручив повість чеського прозаїка П. Хохлоушека “Змія Натяньський” у перекладі Б. Дідицького [59, с. 132-133]. Підлеглого Є. Герасимович охарактеризував як “ревного Руса”. Очевидно, шлося про його чітке відмежування від польської нації. Та вже тоді Г. Карпинський був і шанувальником народної словесності. А макаронічна мова Б. Дідицького тільки зміцнила ці переконання. Так впливає з найперших статей, де випускник наголосив на майстерності опо-

відки простолюдина, яка “могла би при найкращих утворах геніїв нинішньої доби устоятися” [37, ч. 8].

Упевненості та насаги до дій давали, окрім патріотичного гімназійного середовища, і нечисленні, але запальні заклики до фольклорного збирання, що звучали зі сторінок “Зорі Галицької”. У них ішлося переважно про пісенну творчість, проте зрідка є вказівки й на прозові жанри, які також трактувалися як важливе джерело для поступу літератури, мови, історії, міфології (тези будителів попередніх десятиліть). Це зустрічаємо, зокрема, у програмних документах 1-го Собору руських учених (опубліковані в 1850 р.) [26, с. LXXVI], статтях освітнього діяча, красзнавця М. Кобринського (1852 р.) [45]. Істотно надихала до праці “нечисленну жменьку молоді” в “темну і вбогу добу”, як підкреслив І. Франко, полум’яна передмова поета-романтика А. Могильницького до поеми “Скиг Манявський” [64]. Відомо, що цей твір планував надіслати самбірським гімназістам меценат М. Качковський [50, с. 215–216]. А “Зоря Галицька”, вочевидь, була у родинній бібліотеці Г. Карпинського, адже сільські священики, за рекомендацією єпархіального керівництва, повинні були підписувати її [18]. До речі, захопленню народною культурою Г. Карпинського могли сприяти і розмови з батьком – свідком бурхливого подвижництва “Руської трійці”.

Так чи інакше гімназист усвідомив потреби часу, помітив упущення у царині фольклористики (“дивно ми немало, же так за народні казки не дбаєм” [37, ч. 8]) та взявся його надолужувати. Очевидно, у канікулярний час і в околицях батьківського села Головецька.

Водночас ентузіаст відреагував і на кличі щодо фіксації народних пісень – записував колядки, про що згадав у передмові збірника. Пряшівська літературна спілка (1850–1853 рр., засновник О. Духнович) планувала оприлюднювати такі набутки як наукові видання [31]. А Ставропігійський інститут із метою патріотичного виховання в час українсько-польської конфронтації – випускати невеликими, доступними для всіх “зшитками” [47].

Тогочасна дійсність актуалізувала й інші завдання. Досягнення 1848 р. (кафедра руської словесності у Львівському університеті, публікація українською мовою урядових законів тощо) вимагали розробки ділової, юридичної, наукової лексики. Це передбачало реєстр народних слів, де освічені діячі сподівалися знайти чимало необхідних термінів.

Лексикографічні завдання обговорювали на з’їздах руських учених (1848, 1850 рр.), засіданнях культурно-освітнього товариства “Галицько-руська матиця” [61, с. 186, 198–200]. Воно ж розсилало сільським священикам німецькі словники для вписування українських відповідників [32]. Знаємо, що над діалектологічним словником працював Я. Головацький, етимологічним – А. Петрушевич, першим ботанічним – священик І. Гавришкевич; народні слова фіксували С. Витвицький, поет, драматург І. Гушалевич [59, с. 281, 300, 344]. Їхній почин пропагувала галицька періодика [28; 45]. У цій когорті був і Гнат Карпинський – про свій лексичний зшиток повідомив у тій же книзі.

У суспільно-корисних пориваннях Г. Карпинський знайшов підтримку серед ровесників Львівського університету. Архівні журнальні списки свідчать, що однокурсником Гната був, як і у випадку з його батьком Михайлом, представник родини Савчинських. На цей раз ідеться про Теофіла [1, арк. 49 (зв.)], який доводився братом мецената Якова (до речі, на ту пору студента старших курсів того ж факультету [3, арк. 33–37]). Цікаво, що згодом Теофіл, (одружившись із німкенєю Францішкою Сібер), став співласником однієї з культурно-побутових візиток Львова – Віденської кав’ярні [62, с. 30].

Імовірно, Теофіл і звів Г. Карпинського з Яковом, а також з братом Миколою Савчинським – редактором “Зорі Галицької” (1854–1857 рр.). В історію української

журналістики він увійшов як той, хто повернув часопис до національного руслу 1848 р. (утвердження народної мови, української окремішності).

У перші місяці проживання в столиці Галичини дев'ятнадцятирічний юнак узяв автентичні записи оповідок із рідного села та вирушив до середньовічної кам'яниці Ставропігії на вулиці Руській, де було розміщене видавництво "Зорі Галицької". Редакція охоче їх опублікувала (1855, 1856 рр.), адже вони були слухними з погляду її відновленого ідейного напрямку, а також рідкісним матеріалом. "Чисті" польові фіксації казок активніше надходять лише з 60-х рр. XIX ст. (збірки Ю. Ставровського, М. Клемертовича, Т. Злоцького та ін.). До речі, статті Г. Карпинського є одними з небагатьох у західноукраїнській періодиці, де окремо зацентовано на потребі збору саме казкового фольклору (із середини 50-х рр. з'явилися ще аналогічні зауваги О. Духновича і редакції до перекладів сербських і хорватських казок, звернення письменниці К. Попель [17; 46; 51]).

Участь Г. Карпинського у виданні тижневика не була поодиноким випадком серед університетської молоді. Активно підтримував часопис студент філософського факультету, а згодом співзасновник народовецького напрямку Євген Згарський (1834–1892). Він же цікавився і традиційними віруваннями, що згодом вилилося в наукові розвідки та захоплені новели, які письменник Ю. Винничук включив до антології визначних зразків української романтичної фантастики "Огняний змії" (Львів, 2006).

Згідно з журналами, разом із Г. Карпинським університет відвідували й такі даровиті постаті, як письменник Василь Залозецький [4, арк. 3 (зв.)], який ще тоді надрукував етнографічні "Образки з Коломийського циркулу" [21, с. 54–58], укладач збірника "Коломийки і шумки" (1863 р.) Саламон Счастний [4, арк. 8 (зв.), 14 (зв.)], творець поеми про Довбуша ("Співак з Полісся") Микола Лисичкевич [4, арк. 13 (зв.)], співініціатор чернівецького просвітницького товариства "Руська бесіда" Іван Браник [4, арк. 1] та ін.

Це був нечисленний, але енергійний гурт особистостей, які, безперечно, зналися та жваво обговорювали злочодення. У багатьох гарячих серцях плекалися мрії радикальних звершень. Молодь зріла до історичного виходу на сцену.

Причетність до знакових починань. У 1859 р. Австрія зазнала поразки у франко-італійській війні, що змусило правлячі кола, щоб зберегти імперію, запровадити конституційний устрій, розширити свободи країв. Цим скористалися свідомі верстви українства.

Потерли очі та в порі свободній
Розглянулись по царині народній, –
І взялась Русь до праці в ім'я Боже
В надії, що всі труди переможе...

Так відтворив дух наснаги і непохитної впевненості у спроможність змінити світ відомий філолог Омелян Огоновський [цит. за: 49, 2003, ч. 1].

Провісником суспільного пожвавлення став сплеск українських видань, поміж них і народознавчих монографій. У 1860 р. вийшли "Народні звичаї і обряди з околиць над Збруча" І. Гальки, "Очерк старословянського баснословия или мифологии" Я. Головацького, літературно-красназничий альманах "Зоря Галицька яко альбум". Поруч з ними стоїть і збірник Г. Карпинського.

Про грошодавця цього видання правника Я. Савчинського відомо, що він захищав селян у гучному судовому бумі 50–60-х рр. за сервітутні права. Гурт обділених стояв у кам'яниці "хлопського адвоката" (вул. Академічна, № 15) і вдень, і вночі. Він же цікавився настінними написами Успенської церкви, координував її реставрацію у 1855–1858 рр. (як адміністратор Ставропігійського інституту) та вносив для цього чималі пожертви. Львівській гімназії подарував "мінералогічну збірку", дав

освіту братові Петрові. Але, як незрідка буває, кінець віку перебував у нужді: щоб його поховати Петрові Савчинському довелося позичити в духовній семінарії ризи [10; 62, с. 19–29].

Та це сталося потім. А в 60-х він та його товариші були у круговерті історичних подій. Із застійних глибин упевнено виринала нова національна хвиля. На вулицях появилися юнаки у вишиванках, гуцульських сердаках, синіх шароварах і козацьких шапках. У кав'ярні Міллера, що на площі Бернардинів, гуртувалася перша народовецька громада; молодь колективно і з зачудуванням читала праці М. Костомарова “Богдан Хмельницький”, П. Куліша “Записки о Южной Руси” та Євангеліє для українця – Шевченків “Кобзар”.

Тогочасні реалії навіюють паралелі із дійсністю кінця 80-х років ХХ ст. Тоді теж прокидалася нація: Львів заповнювали сміливці з рідним прапором. У час масової освіти, всепроникних телебачення та преси створювалися просвітницькі осередки. На їх зібраннях у тих же Бернардинських мурах (домівка Товариства Лева) також тамувало подих від уперше почутих “Слава Україні!”, повстанської пісні, “Націоналізму” Д. Донцова та “Розритої могили” Т. Шевченка. За народною піснею та звичаєм вирушали в село, як і в далекому ХІХ ст., студенти-гуманітарії і технарї прагнули надолужити втрачене за час неофіційної заборони професійного народознавства.

Усе чергуються й чергуються періоди плідного пориву і безсилового штилю, живлющої віри та пагубної зневіри. Але у всі часи були особистості, які твердо знали, що “праця щира свого так докаже” (П. Чубинський), і вперто клали свою цеглину у фундамент власної національної оселі.

До таких важливих справ учасників суспільного піднесення 60-х рр. ХІХ ст. належить заснування товариства “Руська бесіда”, до якого входив, як зазначали, і Г. Карпинський. Інституція, згідно з задумом його засновника, радника Вищого крайового суду Ю. Лаврівського, була місцем громадського відпочинку українців міста, який включав літературні, музичні вечори, бали, аматорські вистави. Та головна мета почину – це створення на основі клубного осередку професійного театру (що і вдалося зреалізувати).

Установче зібрання “Руської бесіди” відбулося 23 грудня 1861 р. у будівлі Народного Дому, яку остаточно добудують лише через три роки. Ще незакінченою була і зала – без воскових паркетів, пишних дзеркал та меблів, про які так гордо згодом сповіщатиме петербурзьких земляків Я. Головацький. [63, с. 89]. Перед вісімнадцятою годиною зібралися 54 фундатори товариства, які представляли різні соціально-професійні верстви та покоління: правник М. Качковський, викладач гімназії Л. Цибик, фінансист М. Коссака, директор поліції Я. Хоминський, співзасновники Головної Руської Ради – управитель Львівської митрополії М. Куземський та професор Львівського університету Я. Головацький. Був і гурт молодших колег, які наче переймали естафету національних змагань – Ф. Заревич, Є. Згарський, І. Браник. А також Гнат Карпинський – на ту пору аускультант (“вислуховувач”) Вищого крайового суду, який прийшов із давніми товаришами – Теофілом та Яковом Савчинськими.

Схід обрав управління осередку і завершився скандуванням засновникові Ю. Лаврівському “Да буде честь і слава!” [66]. Друге зібрання вже мало літературно-мистецьке забарвлення. До речі, на ньому чи не вперше в Галичині декламували поезію Шевченка [49, 2002, ч.1].

В архіві “Руської Бесіди” (відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки НАН України ім. В. Стефаника – далі ЛННБ), і сьогодні зберігаються крихкі аркуші першого протоколу, який свого часу витягнув на світ із звалища відпрацьованих століття тому афіш С. Чарнецький. Є і окремий лист, на якому в 60-х роках ХІХ ст. статечні мужі власноруч вписали свої імена. Автограф поставив і Гнат Карпинський [8, арк 2 (зв.)]. Наступні протоколи дійшли без реєстру учасників.

Через місяць, у лютому 1862 р., молоде покоління “Руської Бесіди” започаткувало літературно-науковий тижневик “Вечерниці”, що став речником народовецького руху. У час фінансових обмежень редактори розцінювали його як єдиний засіб оприлюднення фольклорних скарбів, які так необхідні для творення літературної мови та письменництва. Тому чи не в кожному числі заохочували надсилати їх до журналу.

“Вечерничників” почув Г. Карпинський та й вручив їм свою збірку колядок, з якої гімназійний приятель Ф. Заревич устиг опублікувати два зразки. Після закриття часопису записи “Ігнатія з Никлович”, а також А. Кобринського, А. Дольницького і Т. Реваковича передано редакції журналу “Мета” [52]. Згодом фіксації А. Кобринського потрапили до Я. Головацького, який оприлюднив їх у праці “Народные песни Галицкой и Угорской Руси” (1878 р.). Більшість її матеріалів зберігається у фондах ученого та Народного Дому відділу рукописів ЛННБ. Збірки ж А. Дольницького і Т. Реваковича опинилися в архіві В. Гнатюка фонду рукописів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології (згідно з його довідником) [53, с. 54, 60]. Тож, у зазначених сховищах Львова і Києва можуть бути й рукописи пісень Г. Карпинського.

У розпорядження діячів науки віддав Г. Карпинський і свої записи діалектизмів. Річ у тім, що на початку 60-х рр. XIX ст. – час, коли українська мова впроваджувалася в судове та урядове діловодство, стала викладовою на юридичному факультеті та ін., – Ю. Лаврівський терміново зніщював укладання німецько-українського словника серед львівських семінаристів. 9 вихованців – О. Партицький, майбутній композитор А. Вахнянин, публіцист Д. Танячкевич та ін. створили координаційний комітет, розподілили напрямки роботи [39], широко агітували до співучасті (через “Вечерниці”). Як наслідок, низка діячів жертвувала ентузіастам унікальні ужинки багаторічної праці. Їм довірив навіть свій 5-томний словник член “Руської трійці” Й. Скоморовський.

Перший в українській лексикографії німецько-український словник видав О. Партицький у 1866-1867 рр. У 20-х рр. XX ст. ця праця, як зазначав З. Кузеля, стала джерелом для низки понятійних довідників, які уклали термінологічні комісії ВУАН [38, с. 225]. Багато з його лексем увійшли у вжиток – відсоток (замість процента), виробничий (заводський) тощо. Так ось: у словниковій передмові О. Партицького є згадка про матеріал Г. Карпинського, причому оцінено як один із істотних доробків: “Получав я різні збірки народних слів, між котрими означалися найбільше словарці пп. Магури і Карпинського і 5-томний рукописний словар отця Скоморовського” [48, с. IV].

На час виходу лексикографічної праці Г. Карпинський уже покинув національне осердя Галичини – Львів. Його службовий шлях простежується в адміністративних шематизмах Австрії. Він є типовим для українців краю і відповідає схемі, яку означив його сучасник А. Вахнянин. “Найвищі становища, які їм достались, були... при окружних і повітових урядах – посади ад’юнктів і актуаріїв, при краєвім суді – жадні; при окружних судах – де-не-де становище радника, посади ад’юнктів, офіціалів і акцесистів” [23, с. 9-10]

Уперше Г. Карпинський згадується в реєстрах службовців 1860-1862 рр. – входив до численного штату аускультантів Вищого крайового суду [70, 1860, s. 81; 1862, s. 126]. Далі доля кидала уродженця Никлович то в багатолюдні окружні центри, то в закутні повітові містечка Галичини та Буковини. Він працював у лемківському містечку Дуклі – посада актуарія (“діловода”) у повітовому управлінні (1863-1865 рр.) [70, 1863, s. 37; 1865, s. 41]. У Старій Солі (Старосамбірщина) був ад’юнктом повітового суду (1869 – 1873 рр.) [70, 1869, s. 117; 1873, s. 115], ті ж обов’язки виконував і в Сяноці (з 1874 р.). До речі, в останньому місті юрист ділив кабінет із Володимиром Бучацьким (1844-1912) – одним із перших акторів і драматургів театру “Руської бесіди” (1864-1865 рр.) [70, 1874, s. 117; 44]. Тільки через 18 років професійної діяльності, у 1876 р. Г. Карпинського призначають повітовим суддею – це у м. Солотвин (Івано-Франківщина), де працював до 1885 року [70, 1876, s. 125-126; 70, 1885, s. 77]. Цим

роком закінчуються згадки про автора збірника казок в австрійських урядових довідниках. Немає відомостей і про його подальшу народознавчу діяльність. Вона була, очевидно, наслідком щирого пориву молодечих літ – періоду безкорисливої самовіддачі та пошуків себе.

Отож, автор першого окремого видання народних казок, а також збирач колядок та діалектизмів “Ігнатій з Никлович” – це Гнат Карпинський (14.01.1836, Никловичі Самбірського р-ну Львівської обл. – після 1885 р.), син греко-католицького священика, вихованець Самбірської гімназії та Львівського університету, представник нечисленної на той час української правничої еліти. Його народознавча праця у період науково-суспільної стагнації була наслідком патріотичних гасел, які поодинокі, але палко обстоювали на сторінках періодики та в гімназіях сучасники “Руської трійці” й “весни 1848 р.” (А. Могильницький, М. Полянський, М. Кобринський та ін.). У коло приятелів входили “ранні народовці” Ф. Заревич, Є. Згарський, О. Партицький, із якими брав участь у створенні “Руської Бесіди”, “Вечерниць” і лексикографічної літератури. Записи народної прози “Ігнатія з Никлович” походять із Старосамбірщини (околиці села Головецька).

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний архів Львівської області [далі – ДАЛО]. – Фонд 26. – Оп. 15. – Спр. 26.
2. ДАЛО. – Фонд 26. – Оп. 15. – Спр. 429.
3. ДАЛО. – Фонд 26. – Оп. 15. – Спр. 431.
4. ДАЛО. – Фонд 26. – Оп. 15. – Спр. 1052.
5. ДАЛО. – Фонд 1262. – Оп. 58. – Спр. 2.
6. ДАЛО. – Фонд 1262. – Оп. 58. – Спр. 9.
7. ДАЛО. – Фонд 1262. – Оп. 58. – Спр. 37.
8. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України [далі – ЛННБ]. – Відділ рукописів. – Фонд 1. – П. 1. – Спр. 486. – П. 2.
9. ЛННБ. – Відділ рукописів. – Фонд 167. – Оп. II. – Спр. 1376. – П. 47.
10. ЛННБ. – Відділ рукописів. – Фонд 167. – Оп. II. – Спр. 2795. – П. 83.
11. Центральний державний історичний архів у Львові [далі – ЦДІА]. – Фонд 146. – Оп. 14. – Од. зб. 87.
12. ЦДІА. – Фонд 146. – Оп. 14. – Од. зб. 164.
13. ЦДІА. – Фонд 201. – Оп. 4 а. – Од. зб. 1237.
14. ЦДІА. – Фонд 201. – Оп. 4 а. – Од. зб. 4094.
15. ЦДІА. – Фонд 451. – Оп. 2. – Од. зб. 599.
16. Аарне А. Несколько параллелей финских сказок с русскими и прочими славянскими / А. Аарне // Живая старина. – СПб., 1898. – Вып. 1. – С. 105–110.
17. А. Д. [Олександр Духнович]. Народні казки сербов // Зоря Галицька. – Львів, 1855. – Ч. 3.
18. Андрусак М. Галицько-український часопис 1848 р. / М. Андрусак / Життя і знання. – Львів, 1932. – Ч. 15. – С. 1–3.
19. Аркуша О., Мудрий М. Русофілство в Галичині в середині XIX – на початку XX ст.: генеза, етапи розвитку, світогляд / О. Аркуша, М. Мудрий // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 1999. – Вип. 34. – С. 231–268.
20. Білоніжка П. Михайло Полянський – галицький педагог, громадський діяч / П. Білоніжка // Вісник НТШ. – Львів, 2008. – Ч. 40. – С. 39–40.
21. Білоус В. Етнографічні дослідження на західноукраїнських землях у третій чверті XIX ст. / В. Білоус. – Львів, 2000. – 189 с.
22. Боянівський В. Коротко про Грушів та Грушівську ікону Богоматері / В. Боянівський. – Трускавець – Дрогобич, 1995. – 19 с.
23. Вахнянин Н. Причинки до історії руської справи в Галичині в літах 1848–1870. – Львів, 1901. – 14 с.
24. Веселовский А. Малорусские народные предания и рассказы / А. Веселовский // Веселовский А. Собрание сочинений. – Москва, 1938. – Т. 16. – С. 167–184.
25. Возняк М. З заходів щодо руцини в Самбірській гімназії в 1849 і 1850 рр. [Окрема відбитка] / М. Возняк. – Б. м., б. р. – С. 217–233.
26. Головацкий Я. Исторический очерк основания Галицко-русской матицы и справозданье первого собору ученых русских и любителей народного просвещения / Я. Головацкий. – Львов, 1850. – 224 с.

27. Головецький В. Село Головецько, моя батьківщина. Історико-краєзнавчі нариси / В. Головецький. - Житомир : Рута, 2013. - 63 с.
28. Допис з Стрийського // Вісник для русинів австрійської держави. - 1857. - Ч. 65.
29. Допис // Батьківщина. - Львів, 1888. - Ч. 6.
30. Драгоманов М. Малорусские народные предания и рассказы / М. Драгоманов. - К., 1876. - 436 с.
31. Заведеніє Літературное Пряшевское // Вісник для русинів австрійської держави. - 1851. - Ч. 7.
32. З-под Балигорода. О образованью русской бесіди // Зоря Галицька. - 1855. - Ч. 7.
33. Иенатій з Никлович [Карпинський Г.]. Казки. - Львів, 1861. - 96 с.
34. Иенатій К. Историчний розвиток і сучасний стан українського словникарства / З. Кузеля // Збірник на пошану Зенона Кузеля / За ред. В. Янева. - Париж-Нью-Йорк-Мюнхен-Торонто-Сідней, 1962. - С. 217-235.
35. Кирчів Р. Етнографічно-фольклористична діяльність "Руської трійці" / Р. Кирчів. - К. : Наукова думка, 1990. - 343 с.
36. Коляда найстаршому газді [прим. редактора] // Вечерниці. - Львів, 1962. - Ч. 64.
37. Коржбурій Попеллох // Зоря Галицька, 1856. - Ч. 8, 9.
38. Кузеля З. Историчний розвиток і сучасний стан українського словникарства / З. Кузеля // Збірник на пошану Зенона Кузеля / За ред. В. Янева. - Париж-Нью-Йорк-Мюнхен-Торонто-Сідней, 1962. - С. 217-235.
39. Кузів І. Короткий погляд на історію читальні рускої духовної семінарії у Львові / І. Кузів // Діло. - 1900. - Ч. 80.
40. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість : Підручник / М. Лановик, З. Лановик. - К. : Знання-Прес, 2005. - 591 с.
41. Літературні відомості // Слово. - Львів, 1861. - Ч. 34.
42. Медведик П. Буцацький Володимир Христанович / П. Медведик // Мистецтво України : Енциклопедія : в 5 т. / [відп. ред. А. В. Кудрицький] - К. : Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 1995. - Т. 1. А-В. - С. 273.
43. Мельник І. Театр "Руської бесіди" [Електронний ресурс] / І. Мельник // "Zbruc". - Режим доступу: <http://zbruc.eu/node/20590>.
44. Мушкетик Л. Збирання та дослідження українського фольклору про угорського короля Матяша Корвіна / Л. Мушкетик // Народознавчі зошити. - Львів, 2014. - Ч. 4. - С. 704-712.
45. Никола Гуцул [Кобринський Микола]. Из гор Коломыйських // Зоря Галицька. - 1852. - Ч. 39.
46. Никола Гуцул [Микола Кобринський]. Добро тому, кому бог кумом (Народна повість з хорватского) [прим. ред.] // Зоря Галицька. - 1856. - Ч. 16.
47. О песнях народных // Зоря Галицька. - 1852. - Ч. 20.
48. Партицький Е. Німецько-руський словар / Е. Партицький. - Львів, 1867. - 482 с.
49. Пилипчук Р. Становлення українського професійного театру в Галичині (60-і роки XIX ст.) / Р. Пилипчук // Просценіум. - Львів, 2002. - Ч. 1; 2003. - Ч. 2.
50. Письма Михаила Качковского // Вестник "Народного дома". - 1909. - Ч. 12. - С. 210-216
51. Попель К. Сказка о двох братьях: маюючом і бідном / К. Попель // Зоря Галицька яко альбум на год 1860. - Львів, 1860. - С. 540-548.
52. Присвітка // Мета. - Львів, 1863. - Ч. 2.
53. Путівник по особових фондах Архівних наукових фондів рукописів та фотозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського / [відп. ред. Г. А. Скрипник, заг. ред. Г. В. Довженок]. - К., 2005. - 408 с.
54. Ревакович Т. Споминки про Федора Заревича / Т. Ревакович // Правда. - Львів, 1889. - Ч. 1. - С. 281-287.
55. Савченко С. Русская народная сказка (История собирания и изучения) / С. Савченко. - К., 1914. - 543 с.
56. Слободян В. Церкви України (Перемиська єпархія) / В. Слободян. - Львів, 1998. - 863 с.
57. Сокіл В. Українські історико-героїчні перекази / В. Сокіл. - Львів, 2003. - 320 с.
58. Студинський К. Галичина й Україна в листуванні 1862-1884 / К. Студинський. - Харків - К., 1931. - 604 с.
59. Студинський К. Кореспонденція Я. Головацького в літах 1850-1862. - Т. 1-2 / К. Студинський // Збірник філологічної секції НТШ. - Львів, 1905. - Т. 8-9. - 592 с.
60. Студинський К. Львівська духовна семінарія в часах Маркіяна Шашкевича (1829-1843) / К. Студинський // Збірник філологічної секції НТШ. - Львів, 1916. - Т. 17-18. - ССЛХ с., 416 с.
61. Сухий О. Від русофільства до москвофільства (Російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX ст.) / О. Сухий. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2003. - 498 с.
62. Тарнавський Л., Тарнавський В. Родовід Савчинських / Л. Тарнавський, В. Тарнавський. - Львів : Априорі, 2011. - 271 с.
63. Терлецький О. Галицько-руське письменство 1848-1865 рр. на тлі тогочасних суспільно-політичних змагань галицько-руської інтелігенції / О. Терлецький. - Львів, 1903. - 143 с.

64. Франко І. Кость Луцаківський. Антін Любич Могилянський, його життя, його значення // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. / Іван Франко; [ред. колегія : Є. П. Кирилюк (голова) та ін.]. - К. : Наукова думка, 1976 - Т. 27 : Літературно-критичні праці (1886-1889 рр.) / редактор тому С. В. Шурат, М. Т. Яценко ; упор. та комен. Р. С. Мішука, М. Д. Родька та ін. - 1980. - С. 165-166.

65. Чайковський А. Спогади. Листи. Дослідження : у 3 т. / А. Чайковський [упоряд. та ред., автор передмови Б. З. Якимович]. - Львів, 2002. - Т. 2. - 468 с.

66. Чарнецький С. З пожовклих листків (До історії "Руської бесіди у Львові") // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині. Нариси, статті, матеріали, світліни / С. Чарнецький [наук. ред., комент. Р. Пилипчука; упоряд. : Б. Козак та ін.]. - Львів, 2014. - С. 195-198.

67. Чорновол І. 199 депутатів Галицького сейму / І. Чорновол. - Львів : Тріада плюс, 2010. - 228 с.

68. Шематизм училищ народных и их учителей под управительством консистории Перемышльской на рік 1851; 1852; 1859. - Перемышль.

69. Blazejowskyj D. Historical šematism of the eparchy of Peremyśl including of the Apostolic administration Lemkivščyna (1828-1939) / D. Blazejowskyj. - Lviv : Kamenyar, 1995. - 1008 p.

70. Handbuch des Lemberger Statthaltereis - Gebietes in Galizien für das Jahr 1860-1885. - Lemberg.

Enigmatic Figure: "Ignatij from Niklovychi" against the Background of Ethnographic and Social Life of Galicia (the Middle 19th Century)

Vira BILOUS

One of the first published collections of Ukrainian folk tales by "Ignatij from Niklovychi" has been used by researchers for over 150 years now. However, even nowadays we still know very little about the author. The article contains storiologist's main biographic milestones taken from archival and published sources; it shows his environment, spheres of ethnographic and public activities and their motivation factors in the national political life of Galicia in the middle of the 19th century. The location, where "Ignatij from Niklovychi" folklore prose has been collected, is identified. The conclusions state that in the period of stagnation, ethnological work of this author was a result of patriotic slogans, which were rarely, though passionately promoted in press and in Grammar schools by members of Ruska Triitsia ("Руська трііція") and the Spring of Nations in 1848 (A. Mohylnytskyi, M. Polianskyi, M. Kobrynskyi, etc).

Key words: Folk tales, song folklore, dictionaries, Ukrainian ethnography, "Ignatij from Niklovychi".

Стаття надійшла до редколегії 8.06.2015

Прийнята до друку 12.07.2015

Нові книги

Мушкетик Л. Персонажі української народної казки. - К.: Укр. письменник, 2014. - 360 с.

У монографії розглянуто персонажну систему української народної чарівної та побутової казки, в якій згідно з дидактичною, аксіологічною спрямованістю жанру образи-персонажі чітко поділено по вісі добра і зла. Протагоністів у чарівних казках репрезентують безіменні герої, богатирі, приховані герої (попелюхи), жінки-чарівниці, сирітки тощо, у побутових - хитрун і дурень, "розумниці" та ін. До добротворців належать також помічники героя (люди, звірі, чарівні предмети). Серед його антагоністів зустрічаються фантастичні істоти (відьма/баба-яга, чорт, змії, Ох тощо), а також дійові особи в межах діяди: бідний / багатий (цар, пан, піп, корчмар), які уособлюють найгірші людські якості (скупість, брехливість, ледачість). У монографії простежено генезу образів-персонажів, їх основні функції, номінацію та атрибути, морально-етичні якості. З'ясовано художньо-стилістичні, мовні засоби репрезентації казкових постатей. У книзі також здійснено огляд основних збірок українських народних казок, а також праць із казкової персоналії.

